

OPIS DOBREJ PRAKTYKI

1. Dane dotyczące podmiotu ubiegającego się o wpis

nazwa inicjatywy	Szlak wodny Berlin - Szczecin - Bałtyk
nazwa podmiotu	Transgraniczny Klaster s.w. Berlin - Szczecin - Bałtyk /Stowarzyszenie/
dokładny adres	Al. Wojska Polskiego 164, 71-335 Szczecin
gmina	Szczecin
powiat	Szczecin
województwo	Zachodniopomorskie
telefon	601 58 58 81
adres strony internetowej	WWW.bszb.pl
faks	-
adres e-mail	biuro@bszb.pl zbroja@sz.onet.pl

2. Charakter podmiotu

Obywatele zorganizowani (zaznacz):

- w radach i komitetach utworzonych przez władze publiczne
- w radach i komitetach zorganizowanych z inicjatywy mieszkańców
- zebraniach wiejskich i sołectwach
- w organizacjach pozarządowych
- nieformalnych grupach obywatelskich
- indywidualne osoby

3. Rodzaj(e) podjętych działań na rzecz realizacji potrzeb społeczności lokalnej (zaznacz):

- realizacja zadań publicznych na zlecenie władz lokalnych
- działalność charytatywna i opiekuńcza
- działalność edukacyjna i wychowawcza
- działalność wspierająca rozwój społeczności lokalnej
- działalność na rzecz podniesienia warunków życia
- działalność na rzecz zachowania i rozwoju lokalnych wartości kultury i tradycji

4. Przedmiot działalności

Przedmiotem działalności Klastra jest budowanie sieci partnerskiej współpracy społeczności lokalnych, także polsko-niemieckich w transgranicznym regionie metropolitalnym Szczecina (TRMS) poprzez:

- tworzenie płaszczyzn współpracy lokalnych ze społecznościami gmin wiejskich i miejskich w oparciu o szlak wodny Berlin – Szczecin – Bałtyk;
- szkolenie lokalnych instytucji w zakresie prowadzenia zrównoważonej działalności gospodarczej w obszarach chronionych, w tym Natura 2000;
- rozwój transgranicznej współpracy na rzecz zastąpienia „granicy dzielącej”- „granicy łączącą”;
- podniesienie jakości życia w małych miejscowościach poprzez rozwój gospodarczy i aktywną turystykę wodno-lądową wzdłuż szlaku wodnego B-Sz-B;
- rozwijanie prac badawczych we współpracy z Uniwersytetem Szczecińskim oraz Zachodniopomorskim Uniwersytetem Technologicznym i Akademią Morską w Szczecinie;
- współpracę przygraniczną i rozwijanie inicjatyw budujących nową markę regionu transgranicznego po otwarciu granicy w 2007 roku.

5. Opis działań

Nasze działania mają charakter regionalny i transgraniczny na obszarze Euroregionu Pomerania. Analizując liczne badania naukowe członkowie Klastra stwierdzili, że świadomość i tożsamość terytorialna warunkuje możliwości rozwoju społeczno-ekonomicznego. Stwierdzenie to zainspirowało nas do dalszych poszukiwań.

W najważniejszych dostępnych publikacjach z dziedziny turystyki najczęściej tożsamość terytorialna i regionalna odnoszona jest do miejsca oraz przestrzeni. Autorzy tych publikacji uważają, że tożsamość regionalna oparta jest na:

- dziedzictwie historycznym,
- **zasobach środowiska przyrodniczego,**
- **zasobach środowiska kulturowego,**
- **przestrzeni.**

/-/ Wobec braku „korzeni historycznych”, współczesnego społeczeństwa województwa zachodniopomorskiego, elementem silnie konstytuującym świadomość terytorialną są przyrodnicze komponenty środowiska ... np. woda, lasy, pomniki przyrody.

[Głębiński Z. „Szkolny ruch turystyczno-krajoznawczy jako czynnik kształtowania tożsamości regionalnej na przykładzie woj. zachodniopomorskiego”, Szczecin 2008 FTR]

W tej sytuacji zasadne staje się kreowanie świadomości oraz kształtowanie nowej przestrzeni tożsamości terytorialnej i regionalnej województwa zachodniopomorskiego na bazie turystyki oraz krajoznawstwa opartego na zasobach środowiska przyrodniczego oraz kulturowego i przestrzeni.

W ramach Transgranicznego Klastra szlak wodny Berlin - Szczecin - Bałtyk proponujemy wzmocnienie świadomości i tożsamości regionalnej województwa zachodniopomorskiego poprzez kreowanie działań związanych z Euroregionem Pomerania wraz z korytarzem przyrodniczym Doliny Dolnej Odry.

W tym celu od 2007 r. realizujemy szereg inicjatyw związanych z współpracą przygraniczną. Kreujemy przedsiębiorczość w obszarach prawnie chronionych w tym NATURA 2000 organizując warsztaty i wyjazdy, rejsy studialne do tych obszarów. Opracowujemy projekty, które poddajemy ocenie w ramach konkursów również ogólnopolskich pozyskując w ten sposób wsparcie finansowe.

Przykłady naszych działań, które były formą poszukiwania pomysłów jak rozwijać gospodarkę w gminie z 67% udziałem obszarów chronionych (patrz również załącznik nr 1).

Początkowo nasze działania realizowaliśmy jako Grupa Partnerska, która opracowała i wydała w 2007 r.:

- **mapę nawigacyjną Zalewu Szczecińskiego i Kamińskiego** dla kapitanów żaglowców, które uczestniczyły w Szczecińskim Zlocie Żaglowców 2007 oraz
- projekt produktu turystycznego pn.: **„Szlak wodny Berlin - Szczecin - Bałtyk”**. Projekt ten został uznany za jeden z najlepszych produktów turystycznych w Polsce w ramach konkursu ogólnopolskiego pn.: „Turystyka - wspólna sprawa” zorganizowanego przez PARP.

W kwietniu 2008 r. Grupa Partnerska przekształciła się Stowarzyszenie pod nazwą: **„Transgraniczny Klaster Turystyczny szlak wodny Berlin - Szczecin - Bałtyk”**.

Opracowaliśmy logo, które nawiązuje do granicy Euroregionu „Pomerania”, dla którego stylizowaną osią główną jest szlak wodny B-Sz-B.

Nasza inicjatywy zostały również zauważone i docenione w ramach konkursu „Krajowy Lider Innowacji” – Edycja 2008. W listopadzie’08, podczas seminarium „Innowacje bliżej nas” w Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie, przedstawiciele Klastra odebrali tytuł: **„INOWACYJNA ORGANIZACJA”**.

Na początku roku 2009 opracowaliśmy oraz wydaliśmy przewodnik nawigacyjny pt.: **„Szlak wodny B-Sz-B”**. Jest to pierwsze wydanie, w regionie transgranicznym atlasu, tzw. locji, która jest zbiorem map i zdjęć, znaków nawigacyjnych dotyczących portów morskich i rzecznych oraz oznakowania farwaterów wzdłuż ww. szlaku wodnego B-Sz-B.

W 2009 roku opracowaliśmy projekty w ramach konkursów realizowanych w Szczecinie:

- **„Turystyka wodna na akwenach w granicach miasta Szczecina”**. Projekt otrzymał I nagrodę w konkursie „Szczecin nad wodą’09”.

- „**Port jachtowy w Szczecinie**” (zlokalizowany pomiędzy Wyspą Grodzką a Łasztownią) projekt koncepcji urbanistyczno-architektonicznej wraz z firmą ARDECO, który został wyróżniony w ogólnopolskim konkursie architektonicznym drugim miejscem.

W czerwcu 2010 r., nasz projekt pt. : „**Międzyodrze - labirynty Doliny Dolnej Odry**” zdobył uznanie Ogólnopolskiej Komisji Konkursowej „EDEN'10” na najlepszą „Europejską Destynację Turystyczną” zorganizowanym przez Polską Organizację Turystyczną. Przy bardzo silnej ogólnopolskiej konkurencji (zgłoszono 26 projektów) zostaliśmy wyróżnieni trzecim miejscem. Pierwsza piątka laureatów konkursu została objęta promocją przez Komisję Europejską od 2011r.

W czerwcu 2011 r. byliśmy współorganizatorami konferencji w Muzeum Rzeki w Oderbergu (Niemcy) pt: „**Odra - rzeka która łączy, nowe szanse i perspektywy**”. Nasz udział w konferencji został zauważony i doceniony przez stronę niemiecką również w tamtejszych mediach.

W grudniu 2011 r. decyzją walnego zgromadzenia zmieniliśmy nazwę na „**Transgraniczny Klaster szlak wodny Berlin - Szczecin - Bałtyk**” celem kreowania przedsiębiorczości jako elementu całej gospodarki, nie tylko turystyki, w regionie transgranicznym.

Pod koniec listopada 2012 r., nasz Klaster został laureatem ogólnopolskiego konkursu „Lider Partnerstwa Naturowego”. Przyznano nam tytuł „**Lidera Partnerstwa Naturowego**” w woj. zachodniopomorskim. Konkurs został zorganizowany przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w ramach pilotażowego projektu „Natura i Gospodarka - podstawy dialogu”.

W ogólnopolskim konkursie ogłoszonym w 2014 roku przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska, nasze projekty na 20 zgłoszonych zajęły szczególne miejsca.

- projekt pt. „**Międzyodrze - Labirynty Dolnej Odry**” uzyskał pierwsze miejsce,

- projekt pt.: „**Zalew Szczeciński - Zielona Laguna**” czwarte miejsce.

W 2015 roku

W ramach ww. projektu **Klaster** będzie realizował kolejne warsztaty i wyjazdy studyjne w regionie transgranicznym do miejsc charakterystycznych pod względem przyrodniczym celem poznania realizowanych tam inicjatyw biznesowych.

Wybrane przykłady naszej aktywności w ostatnich dwóch latach na konferencjach i warsztatach :

- 13 grudnia 2013 r. - Uczestniczyliśmy w konferencji nt.: „Turystyka na obszarach wiejskich - możliwości transgranicznego usieciowania regionalnych ofert turystycznych” gdzie mogliśmy poznać doświadczenia partnerów niemieckich. Organizator Centrum Usługowo Doradcze Euroregionu POMERANIA Schwedt/Oder. - Wandlitz (Brandenburgia)
- 27-28 marca 2014 r. - Podczas konferencji pt.: „Fundusze Unii Europejskiej na rzecz rozwoju wybrzeża Morza Bałtyckiego - perspektywa 2014-2020” w Kołobrzegu podpisaliśmy porozumienie o współpracy z Bałtyckim Klastrem „sEaNERGIA”, który był organizatorem konferencji.
- 4 kwietnia 2014 r. podczas „Tragów Turystyki i Wypoczynku Lato 2014” w Warszawie uczestniczyliśmy w warsztatach zorganizowanych przez Polską Organizację Turystyczną (POT) nt. inspiracji i trendów w innowacyjnym podejściu do produktów turystycznych.
- W czerwcu 2014 r. na zaproszenie POT, jako laureaci konkursu Europejskie Destynacje Turystyczne EDEN, przedstawiliśmy referaty w małych gminach wiejskich tj.: Wieleń (woj. wielkopolskie) i Santok (woj. lubuskie). Tematem wystąpień był autorski projekt „Międzyodrze - labirynty Doliny Dolnej Odry” jako przykład dobrych praktyk w obszarach przyrodniczych.
- 12-13 czerwca 2014 r. -uczestniczyliśmy w „II Międzynarodowy Kongresie Morskim” Szczecinie podczas którego poznaliśmy aktualne problemy dot. Gospodarki morskiej Organizatorzy: Miasto Szczecin, Zachodniopomorską Izbę Gospodarczą oraz PŻM.
- 24 czerwca 2014 r. - uczestniczyliśmy w konferencji nt. „Usieciowanie projektów infrastruktury turystycznej w regionie Doliny Dolnej Odry” Gross Pinnow (Niemcy), podczas której poznaliśmy podejście strony niemieckiej do turystyki wodnej. Organizatorem było Centrum Usług Doradczych Schwedt.
- 29 sierpnia 2014r. - Podczas seminarium nt.: „Partnerskie projekty turystyczne - wnioski dla Pasa Nadmorskiego” przedstawiliśmy referat dot. działalności Klastra w obszarze transgranicznym zorganizowanej przez Gdański Obszar Metropolitalny i Polską Unię Mobilności Aktywnej we współpracy ze Związkiem Miast i Gmin Morskich
- 24 września 2014 r. uczestniczyliśmy w „18 Międzynarodowym Kolokwium Odra/Havel” w Lipe (Niemcy). Tematem forum były doświadczenia i perspektywy Programu współpracy Meklenburgi-Pomorza Przedniego /Brandeburgi i Polski w zakresie projektów środowiskowych .
- 16 - 18 wrześniu 2014 r. podczas „I Międzynarodowego Forum Ekologicznego” w Kołobrzegu zorganizowaliśmy stoisko informacyjno - promocyjne na temat realizowanego projektu pilotażowego „Natura i Gospodarka - podstawy dialogu”,

który realizujemy we współpracy z Generalną Dyrekcją Ochrony Środowiska od 2013 r.

- 23-24 październik 2014 r. uczestniczyliśmy w konferencji pt.: „Region, miasto, przedsiębiorstwo, społeczeństwo – Inteligentny rozwój w nowej perspektywie funduszy europejskich 2014-2020” w Kołobrzegu zorganizowanej przez Klaster „sEaNERGIA”.
- 14-16 listopad 2014 r. – uczestniczyliśmy w „Warsztatach przygranicznych - żyć razem” Organizator Centrum im. Bonhoeffera w Szczecinie.
- 4-6 grudnia 2014 roku na zaproszenie Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie uczestniczyliśmy w konferencji pt.: „Rola ekoturystyki w funkcjonowaniu Euroregionów”. Podczas konferencji przedstawiliśmy referat pt.: „Szlak wodny Berlin – Szczecin – Bałtyk niepowtarzalną szansą dla regionu transgranicznego po otwarciu granicy w 2007 r”.

W 2015 roku otrzymaliśmy zaproszenia na:

- spotkanie w IHK Berlin w dniu 26 lutego'15 na temat „**Jak wesprzeć Berlin w ubieganiu się o przyznanie organizacji letniej Olimpiady 2024**”. 13 września 2015 roku odbędzie się referendum w Berlinie na ten temat. Berlin konkuruje z Hamburgiem o prawo reprezentowania oferty Niemieckiej podczas głosowania w MKOL w 2017 roku.

- udział w konferencji „**Turystyka wodna na Elbe, Odrze i Bałtyku**”, która odbędzie się w Berlinie w dniu 24 czerwca'15.

W roku 2015 planujemy również podpisanie Listu intencyjnego o współpracy z samorządem lokalnym Szczecina.

6. Ocena efektów wdrożenia projektu dla zaangażowania mieszkańców w realizację zadań publicznych

Najlepszą oceną efektów wdrażanych inicjatyw i projektów były nagrody, dowody uznania oraz zaproszenia na konferencje polskie i niemieckie celem prezentacji naszych inicjatyw oraz doświadczeń.

W załączeniu poniżej wybrane dowody uznania.

„List Gratulacyjny” dla Grupy **Partnerskiej** od Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego Norberta Obryckiego z okazji otrzymania nagrody za najlepszy produkt turystyczny w woj. zachodniopomorskim 2007 roku.

„Konik Morski 2007” - nagroda **Business Clubu Szczecin**, dla Grupy Partnerskiej wręczona za szczególne wydarzenie w kategorii turystyka za rok 2007, podczas Gali Biznesu w Hotelu Park Szczecin.

W 2008 roku **Klaster** otrzymał wyróżnienie za projekt produktu turystycznego pn.: „Szlak wodny Berlin – Szczecin – Bałtyk” w ogólnopolskim konkursie na „**Turystyczny Produkt Roku 2008**” zorganizowanym przez Polską Organizację Turystyczną.

W listopadzie 2008 roku, podczas seminarium „Innowacje bliżej nas” w Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie, przedstawiciele **Klastra** odebrali tytuł : „**INOWACYJNA ORGANIZACJA**” w ramach konkursu „Krajowy Lider Innowacji” – Edycja 2008.

W lipcu 2009 roku podczas „**Flisu Odrzańskiego**” podpisaliśmy porozumienia o współpracy z Stow. Gmin Polskich „Euroregionem Pomerania” i Stowarzyszeniem Gmin Nadodrzańskich.

W 2010 roku na zaproszenie Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego przedstawiliśmy w Brukseli referat pt.: „**Transgraniczny Klaster TKT-BSzB - między wizją a praktyką**”.

Referat stał się nowym impulsem do spojrzenia na „Środkowo Europejski Korytarz Transportowy CETC”, jako multimodalny korytarz Euroregionów Transgranicznych z uwzględnieniem turystyki. Konferencja została zauważona przez lokalne i ogólnopolskie media. Jest to przykład działań innowacyjnych z uwzględnieniem sektora społecznego.

W listopadzie 2010 roku Transgraniczny Klaster TKT-BSzB został uznany jako „**Regionalny Lider Innowacji i Rozwoju’10**”. Tytuł został nadany w ramach Ogólnopolskiego Konkursu „Krajowi Liderzy Innowacji i Rozwoju” www.liderzyinnowacji.pl

W 2010 roku „Szlak wodny Berlin – Szczecin – Bałtyk” został włączony do zaktualizowanego programu pt.: „**Strategia rozwoju gospodarki morskiej w województwie zachodniopomorskim do 2015 roku**”. <http://www.wzp.pl/wit/p-r-m-a-10753/aktualnosci.htm>

Wśród laureatów VII Konkursu o **Nagrodę Przyjaznego Brzegu za rok 2010** był „Transgraniczny Klaster Turystyczny szlak wodny Berlin – Szczecin – Bałtyk” za skuteczne kreowanie międzynarodowej drogi wodnej, zaś Zbigniew Zbroja otrzymał imienną nagrodę za działalność na rzecz aktywnej turystyki wodno-lądowej.

Na przełomie sierpnia – września 2011 roku zorganizowaliśmy „**Study Tour**” pn.: „**Płyniemy ze Szczecina do Berlina**”. Rejs otrzymał status promocyjny „Prezydencja RP w UE” przyznany przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych. Byliśmy gośćmi ambasadora RP w Berlinie. Impreza została zauważona na portalach Ministerstwa Spraw Zagranicznych i Ambasady RP w Berlinie.

W grudniu 2011 roku zmieniliśmy nazwę na „**Transgraniczny Klaster szlak wodny Berlin – Szczecin – Bałtyk**” jako wyraz zwiększenia aktywności na rzecz przedsiębiorczości w regionie transgranicznym.

Jako Transgraniczny Klaster s.w. B-Sz-B nawiązaliśmy współpracę z niemiecką siecią Centrów Usług Doradczych z siedzibą w Schwedt i Greifswald, organizacjami Berlin Partner oraz Odra Partner, Stowarzyszeniem Finowkanal, z Muzeum Rzeki w Oderbergu, Stowarzyszeniem Gmin Nadodrzańskich oraz z Euroregionem Pomerania, sekretariatem Środkowoeuropejskiego Korytarza Transportowego CETC-ROUTE 65,

W latach 2013/14 w ramach projektu „**Natura i Gospodarka - podstawy dialogu**” zorganizowaliśmy 12 warsztatów w których uczestniczyło 60 osób w tym przedsiębiorcy, przedstawiciele samorządów, Urzędu Morskiego i Śródlądowego oraz Lasy Państwowe.

Podczas spotkań przedstawiliśmy problemy związane z realizacją przedsięwzięć inwestycyjnych w obszarach chronionych, w tym NATURA 2000, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

W marcu 2014 roku podczas konferencji w Kołobrzegu nt.: „Fundusze Unii Europejskiej na rzecz rozwoju morza Bałtyckiego” podpisaliśmy porozumienie dotyczą współpracy z Bałtyckim Klastrem „sEaNERGIA”.

W 2014 roku, na zaproszenie innych urzędów marszałkowskich (tj. woj. pomorskiego i wielkopolskiego), przedstawiliśmy podczas konferencji referaty na temat działalności naszego Klastra. Z dużą satysfakcją odebraliśmy indywidualne gratulacje od uczestników konferencji.

7. Oszacowanie nakładów poniesionych na organizację i realizację projektu

W działalności korzystamy bezpłatnie z Biura Stowarzyszenia Gmin Polskich „Euroregionu Pomerania” ora życzliwości jego pracowników. Drugim naszym miejscem spotkań są pomieszczenia udostępniane bezpłatnie przez Szczecińskie Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych SEKTOR 3.

Zdecydowana większość (≈95%) prac w ramach Klastra jest realizowana na zasadach wolontariatu. Pieniądze pozyskujemy poprzez opracowywanie i wdrażanie autorskich projektów. Uczestnicząc w konkursach organizowanych nie tylko przez samorządy pozyskujemy wsparcie finansowe na realizację projektów. Dotychczas zrealizowaliśmy 6 projektów na które otrzymaliśmy wsparcie finansowe w łącznej kwocie około 180 tys. zł.

Uczestnicząc w konferencjach, również międzynarodowych (Bruksela, Rostok, Berlin, Potsdam, Oderberg itp.) przedstawiamy autorskie referaty finansowane w ramach pozyskanych środków.

Ostatnio skoncentrowaliśmy się na współpracy z Generalną Dyрекcją Ochrony Środowiska.

W ramach ogólnopolskiego konkursu pozyskaliśmy pieniądze na organizację cyklu warsztatów dla przedsiębiorców. Koszt 12 warsztatów wyniósł około 45 tys. zł.

8. Czy napotkali Państwo trudności, z którymi należało się zmierzyć, aby zrealizować projekt?

Jesteśmy stowarzyszeniem, organizacją trzeciego sektora tzw. NGO, prowadzącą działalność kreatywną, non profit. Jako organizacja pozarządowa pozyskujemy pieniądze poprzez udział w konkurach. Znacząca liczba członków to osoby powyżej 50 roku życia.

Staramy się budować platformę współpracy międzypokoleniowej. Zauważamy, że młodsze roczniki głównie poszukują źródeł dochodów, co utrudnia współpracę. Jako organizacja non profit nie posiadamy budżetu, co jest powodem ograniczenia naszej działalności.

Dodatkowym utrudnieniem jest konieczność posiadania wkładu finansowego w projektach konkursowych. Składki członkowskie nie są wystarczające. Spotykamy się z brakiem zainteresowania ze strony samorządów, które niechętnie wspierają projekty z zakresu pobudzania i rozwijania przedsiębiorczości w ramach organizacji społecznych – NGO.

9. Zalecenia dla innych podmiotów zainteresowanych wdrożeniem projektu

- 1/ Zasadne jest bieżące monitorowanie informacji ukazujących się w mediach lokalnych i ogólnopolskich.
- 2/ Dążenie do wymiany informacji pozwalających na identyfikowanie nowych inicjatyw gospodarczych w celu wspólnych ich realizacji.
- 3/ Dzielenie się doświadczeniami w budowanie platformy współpracy międzypokoleniowej, która pozwala na rozwijanie skutecznych działań na rzecz lokalnych społeczności.
- 4/ Zapraszamy także do bezpośredniego kontaktu z członkami Zarządu Kłustra. Kontakt dostępny jest na naszej stronie internetowej: www.bszb.pl

Budowanie platformy międzypokoleniowej poprzez realizację wspólnego dla kilku organizacji projektu jest wg. naszych doświadczeń najskuteczniejszą drogą do autentycznej mobilizacji lokalnej społeczności. Dowartościowuje społeczną pracę młodych i starszych, wychowuje i buduje tożsamość miasta i regionu.

Nasze projekty zawsze pomyślane są w sposób, który daje szansę zaangażowania się w jego realizację osób w różnym wieku. Wskazuje na to profil działalności naszego Kłustra, który akcentuje biznesowe aspekty turystycznych walorów regionu.

Projekty Kłustra zawsze mają też ścisły związek z aktualnie otwierającymi się szansami regionu takimi np. jak nowa podnośnia w niemieckim Niderfinow (planowane otwarcie 2017r.), czy inwestycje Szczecina w rejonie Wyspy Grodzkiej i nowe funkcje tzw. Starej Rzeźni, oraz inne inwestycje, często umożliwiające współpracę transgraniczną. Przykładem tej ostatniej jest nasza aktywność przy organizacji po polskiej i niemieckiej stronie Odry Zachodniej – imprezy „Festiwal Żurawi’14”.